

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 – 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนไทยในสังคมให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน ซึ่งแนวทางการดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (กรมวิชาการ, 2551 : 1-2)

การเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นเป็นเรื่องที่ต้องฝึกฝน มิใช่เป็นเรื่องที่จะเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ การใช้ภาษาเป็นเรื่องของการเรียนรู้ซึ่งจะต้องอาศัยทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน โดยเฉพาะทักษะการเขียนนั้นเป็นกระบวนการสื่อความหมายที่ซับซ้อน จึงก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ในการเขียน ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเขียนที่สำคัญที่สุดคือ การคิด เพราะการคิดเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้งานเขียนเกิดขึ้นได้ (วรณี โสภประยูร, 2537 : 142) ยิ่งถ้าเป็นการเขียนเชิงสร้างสรรค์ (Creative writing) ซึ่งเป็นการเขียนที่ผู้เขียนจะต้องใช้จินตนาการหรือความคิดคำนึงของตนเขียนออกมาด้วยถ้อยคำสละสลวย ประทับใจผู้อ่านและผู้ฟัง ให้ความเพลิดเพลินและประเทืองสติปัญญาไปด้วยถ้อยคำสละสลวย ประทับใจผู้อ่านและผู้ฟัง ให้ความเพลิดเพลินและประเทืองปัญญาไปด้วยในตัวแล้ว (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2551 : 2) ยิ่งจะต้องอาศัยการคิดเชิงสร้างสรรค์ (Creative thinking) (ฐะปะนีย์ นาครทรรพ, 2551 : 2)

การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของชาติได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ทั้งในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ใช้เป็นกรอบในการประเมินคุณภาพภายนอก มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 4 ได้กำหนดว่า “ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ

มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์” ซึ่งหนึ่งในสี่ตัวบ่งชี้ คือ ให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2547 : 23) และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดเกณฑ์การผ่านช่วงชั้นและการจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ 1) ผู้เรียนต้องเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม และได้รับการตัดสินผลการเรียนให้ได้ตามเกณฑ์สถานศึกษากำหนด 2) ผู้เรียนต้องเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและผ่านการประเมินตามเกณฑ์สถานศึกษากำหนด 3) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด 4) ผู้เรียนต้องผ่านการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนสื่อความให้ได้ตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด (กรมวิชาการ. 2545 : 26) ซึ่งประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ เขียนสื่อความเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนสื่อความ

การปฏิรูปการเรียนการสอนยุคใหม่จึงเน้นให้เกิดการสอนคิดได้ทั้ง 10 มิติ ได้แก่ การคิดเชิงวิพากษ์ การคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงสังเคราะห์ การคิดเชิงเปรียบเทียบ การคิดเชิงโน้ตสน์ การคิดเชิงประยุกต์ การคิดเชิงกลยุทธ์ การคิดเชิงบูรณาการ การคิดเชิงสร้างสรรค์ และการคิดเชิงอนาคต (จรรยาพร ธรณินทร์. 2550 : 6-7) ดังนั้นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะสำคัญ มีความสามารถในการคิด เป็นความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดสังเคราะห์ การคิดอย่างสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดเป็นระบบ เพื่อนำไปสู่การสร้างองค์ความรู้หรือสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจเกี่ยวกับตนเองและสังคมได้อย่างเหมาะสม (กรมวิชาการ. 2551 : 4)

การวัดความคิดสร้างสรรค์สามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมเกี่ยวกับผู้ที่ต้องการจะวัด และสิ่งที่วัดหรือศึกษา (พิเชษฐ ตั้งเจตนาธรรม. 2529 : 18) สำหรับวิธีการวัดความคิดสร้างสรรค์ของเด็กนั้น อารี รังสินันท์ (2532 : 173-176) ได้สรุปไว้ว่ามี 5 วิธี คือ การสังเกต การวาดภาพ รอยหยดหมึก การเขียนเรียงความและศิลปะ และแบบทดสอบ โดยปกติแล้วการวัดความคิดสร้างสรรค์มักใช้แบบทดสอบให้เด็กทำ ซึ่งแบบทดสอบที่นิยมใช้และเป็นที่ยึดกันแพร่หลาย ได้แก่ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของกิลฟอร์ดและของทอร์เรนซ์ แบบทดสอบทั้งสองนี้มีเกณฑ์การให้คะแนนความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้านเหมือนกัน คือ ความคล่องในการคิด (Fluency) ด้านจำนวนทิศทางการคิด (Flexibility) ด้านความคิดริเริ่ม (Originality) และด้านความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

กิลฟอร์ด (Guiford) ได้พัฒนาความคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบเฉพาะทางสติปัญญา โดยสร้างเป็นแบบจำลองโครงสร้างทางสติปัญญาขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 ทั้งนี้เขาเห็นว่าสติปัญญาเป็นสิ่งที่เกิดจากการร่วมกันของ 3 มิติ คือ วิธีคิด (Operation) เนื้อหา (Content) และผลของการคิด (Product) (ประสาธ อิศรปริดา. 2538 : 149) กล่าวคือ เป็นความคิดหลายทิศทางที่สามารถเปลี่ยนแปลง

วิธีแก้ปัญหาได้ ตลอดจนนำไปสู่ผลิตผลของความคิดหรือคำตอบได้หลายอย่างด้วย ซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของมิติด้านวิคิด เมื่อนำส่วนนี้ไปสัมพันธ์กับมิติด้านเนื้อหาซึ่งมี 5 ประการ คือ ภาพ เสียง สัญลักษณ์ ภาษา พฤติกรรม และมิติด้านผลการคิด ซึ่งมี 6 ประการ คือ หน่วย กลุ่ม ความสัมพันธ์ ระบบ การแปลงรูป การประยุกต์ จะทำให้ได้ความสามารถที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 30 แบบ การใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ใด ๆ ผู้ใช้ควรคำนึงเสมอว่าแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์แบบหนึ่ง อาจจะเหมาะสมกับเด็กระดับหนึ่งในวัฒนธรรมหนึ่ง แต่อาจจะไม่เหมาะสมกับเด็กอีกระดับหนึ่งในวัฒนธรรมหนึ่งก็เป็นได้ (สมศักดิ์ ภู่วิภาคารวรรณ. 2537 : 40)

นอกจากการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแล้ว การวัดและประเมินผลยังเป็นกระบวนการสำคัญ ที่จะตรวจสอบคุณภาพของการเรียนรู้ ว่าได้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุตามจุดหมายที่วางไว้หรือไม่ ถ้าหากการวัดผลพบว่าไม่เป็นไปตามที่วางไว้ ครูต้องหันมาพิจารณาว่ากระบวนการใดขั้นตอนใด ที่ยังบกพร่องจะแก้ไขปรับปรุงอย่างไร การวัดผลเป็นสิ่งที่ต้องทำตลอดเวลาควบคู่ไปกับการเรียนการสอน ไม่ใช่เป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายของการเรียนการสอน (สมนึก กัททิษณี. 2546 : 7)

แม้ว่าที่ผ่านมามหาการศึกษาไทยได้มีการพัฒนาโดยตลอดแต่จากข้อมูลรายงานผลการพัฒนาแห่งสหประชาชาติของประเทศไทยปี 2547 โดยองค์การสหประชาชาติในส่วนเป้าหมายหลักที่ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา สำหรับประเทศไทยเด็กเกือบทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา แต่มีจุดอ่อนทางวิชาการ อีกทั้งเด็กไทยยังขาดการฝึกฝนให้สามารถคิดได้อย่างสร้างสรรค์ และคิดในเชิงวิจารณ์ ดังนั้นครูจะต้องเปลี่ยนบทบาทและมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริง แสวงหาความรู้และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะการคิดสร้างสรรค์ ในขณะที่เดียวกันผู้เรียนจะต้องได้รับการพัฒนาโดยการมีส่วนร่วมในการเรียนและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ (กัญนิภา พรหมณีนีพิทักษ์. 2549 : 70-73)

จากการรายงานผลการทดสอบระดับชาติ (O-net) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2552 ระดับจังหวัด พบว่า ค่าสถิติพื้นฐานคะแนน o-net ระดับจังหวัด มีคะแนนเฉลี่ย 39.15 ระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีคะแนนเฉลี่ย 38.01 และระดับประเทศ มีระดับคะแนนเฉลี่ย 38.58 ซึ่งไม่ถึงเกณฑ์ที่กำหนด และจากผลการประเมินมาตรฐานการศึกษา การประเมินคุณภาพภายนอกของระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน พ.ศ. 2549 – 2552 ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลการประเมินมาตรฐานด้านผู้เรียนในมาตรฐานที่ 4 คือ ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับพอใช้เป็นส่วนใหญ่

ซึ่งปัญหาอาจมาจากการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนท่องจำสูตร มิได้ปลูกฝังให้มีกระบวนการคิด และแก้ปัญหา การสอนคิดหรือสอนให้เกิดทักษะการคิดในตัวผู้เรียนเป็นปัญหาสำคัญ ครูผู้สอนต้องตระหนักและหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนคิดเป็นและมีกระบวนการคิดเป็นเรื่องที่ยากแต่ก็เป็นสิ่งที่พัฒนาฝึกฝนได้โดยกระบวนการศึกษา จึงเป็นหน้าที่ของครูผู้สอนที่ต้องคิดหาวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนคิดเป็นต่อไป (สมบัติ การจนารักษ์พงศ์. 2545 5-6)

ปัญหาด้านการวัดและประเมินผลที่พบมากที่สุด คือ ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและขาดทักษะในการวัดประเมินผล รูปแบบและแนวทางการวัดประเมินผลไม่ชัดเจน ไม่เข้าใจวิธีการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในแต่ละกลุ่มสาระ ไม่มีความรู้ในการจัดทำเครื่องมือวัดผลประเมินผล ขาดแนวทางและวิธีในการสร้างแบบประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย ไม่มีเครื่องมือ/แบบวัดและประเมินผลที่ได้มาตรฐานและครอบคลุมเนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริงมีความยุ่งยาก ไม่เหมาะสมกับผู้เรียนจำนวนมาก ทำให้ยากและเวลาไม่พอ (กรมวิชาการ. 2546 ข : 20)

จากสภาพปัญหาและแนวคิดที่ว่าความสามารถในการคิดสร้างสรรค์เป็นสมรรถภาพที่พัฒนาให้เกิดขึ้นได้ และการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ควรคำนึงถึงความแตกต่างทางสังคมและระดับของเด็ก ประกอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กำลังอยู่ในช่วงวัยที่กำลังใฝ่หาความรู้ในทุก ๆ ด้าน สมควรได้รับการเอาใจใส่และพัฒนาส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ขึ้น แต่การที่จะทราบถึงระดับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนได้นั้นจำเป็นต้องใช้เครื่องมือวัดที่มีคุณภาพ เพื่อให้ผลที่ได้รับมีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ ในฐานะผู้วิจัยเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จึงสนใจที่จะศึกษาและสร้างแบบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวทฤษฎีของกิลฟอร์ดเป็นหลัก ซึ่งมีวิธีการคิดแบบอนกนัยมีเนื้อหาเป็นภาษา และผลการคิดหกแบบ คือ แบบหน่วย แบบกลุ่ม แบบความสัมพันธ์ แบบระบบ แบบการแปลงรูป และแบบการประยุกต์ โดยเลือกใช้เนื้อหาทางภาษาไทย สาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เรื่อง คุณครวย้อนคิด เศรษฐีเฒ่าเจ้าปัญญา อ่านป้ายได้สาระ เรื่องกล้วย ๆ เสวนาพาที่เพื่อนสักภาค ภาษาทันสมัยในเทคโนโลยี กลอนกานท์จากบ้านสวน และความฝันของขวัญ

เพื่อให้ได้แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพ อย่างน้อย 3 ประการ คือ มีความเที่ยงตรง มีความเชื่อถือได้ และมีความยุติธรรมกับนักเรียนทุกคน ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนและเพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับเป็นแนวทางส่งเสริมและจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเพื่อพัฒนาระดับการคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนให้สูงขึ้นต่อไป

คำถามการวิจัย

1. แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีลักษณะและคุณภาพเป็นอย่างไร
2. เกณฑ์ปกติของคะแนนวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติของคะแนนสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวนนักเรียน 3,133 คน จากโรงเรียน 175 โรงเรียน
3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวนนักเรียน 319 คน จากโรงเรียน 12 โรงเรียน
3. เนื้อหาแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เรื่อง ดุละครย่อนคิด เศรษฐีเด่าเจ้าปัญญา อ่านป่ายได้สาระ เรื่องกล้วย ๆ เสวนาพาที่เพื่อนสี่ภาค ภาษาทันสมัยในเทคโนโลยี กลอนกานท์จากบ้านสวน และ ความฝันของขวัญ

คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1. การคิดสร้างสรรค์ (Creativity) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลในการที่จะคิดได้หลายทิศทาง หรือแบบอนกนัย เป็นการคิดที่ทำให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ หรือเป็นการดัดแปลงปรับปรุงสิ่งต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วให้มีประสิทธิภาพดีกว่าเดิม หรือประดิษฐ์คิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่ไม่ซ้ำของเดิม และเป็นการคิดที่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น ซึ่งความหมายนี้ประกอบด้วย

1.1 ความคล่องแคล่วในการคิด (Fluency) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดให้ได้ปริมาณมาก รวดเร็วและคิดให้ได้หลาย ๆ ความคิด

1.2 ความยืดหยุ่นในการคิด (Flexibility) หมายถึง การคิดให้ได้ปริมาณมากหลายแนวทางและหลายประเภท เพื่อใช้แก้ปัญหาในสถานการณ์เดียวกัน

1.3 ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Originality) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดสิ่งแปลกใหม่ที่แตกต่างจากความคิดธรรมดา หรือความคิดง่าย ๆ และแตกต่างจากของเดิม

2. เนื้อหาของแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ คือ เนื้อหาวิชาภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2553 สารที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม เรื่อง คุณดะครย่อนคิด เศรษฐีเฒ่าเจ้าปัญญา อ่านป้ายได้สาระ เรื่องกล้วย ๆ เสวนาพาที่เพื่อนสี่ภาค ภาษาทันสมัยในเทคโนโลยี กลอนกานท์จากบ้านสวน และความฝันของขวัญ

3. แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ทางภาษา (Creativity in Semantic) หมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปเร้าให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมความสามารถทางสมองของบุคคล ที่แสดงความคล่องในการคิด ความยืดหยุ่นในการคิด และความคิดสร้างสรรค์ จากสิ่งเร้าหรือเนื้อหาที่เป็นภาษาไทย ซึ่งผลของการคิดจะมี 6 แบบ ดังนี้

3.1 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยแบบหน่วย (Divergent Production of Semantic Units : DMU) หมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปเร้าให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด จากเนื้อหาที่เป็นภาษาไทย ซึ่งผลการคิดจะออกมาเป็นหน่วย คุณสมบัติเฉพาะตัวที่แตกต่างจากสิ่งอื่น

3.2 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยแบบกลุ่ม (Divergent Production of Semantic Classes : DMC) หมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปเร้าให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด จากเนื้อหาที่เป็นภาษาไทย ซึ่งผลของการคิดจะออกมาเป็นประเภทหรือกลุ่มของหน่วยต่าง ๆ ที่มีลักษณะร่วมกัน

3.3 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยแบบความสัมพันธ์ (Divergent Production of Semantic Relations : DMR) หมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปเร้าให้ผู้สอบแสดงพฤติกรรมความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด จากเนื้อหาที่เป็น

ภาษาไทย ซึ่งผลของการคิดจะออกมาในรูปของความสัมพันธ์ โดยอาศัยลักษณะบางอย่างเป็นเกณฑ์ เช่น คำที่มีความหมายคล้ายกัน การอุปมาอุปไมย ฯลฯ

3.4 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยแบบระบบ (Divergent Production of Semantic Systems : DMS) หมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปเร้าให้ผู้สอบ แสดงพฤติกรรมความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด จากเนื้อหาที่เป็น ภาษาไทย ซึ่งผลของการคิดจะออกมาในรูปของระบบที่กำหนดให้

3.5 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยแบบการแปลงรูป (Divergent Production of Semantic Transformations : DMT) หมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปเร้าให้ ผู้สอบแสดงพฤติกรรมความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด จาก เนื้อหาที่เป็นภาษาไทย ซึ่งผลของการคิดจะออกมาในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงให้อยู่ใน รูปแบบใหม่

3.6 แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ วิชาภาษาไทยแบบการประยุกต์ (Divergent Production of Semantic Implications : DMI) หมายถึง ชุดของคำถามที่นำไปเร้าให้ ผู้สอบแสดงพฤติกรรมความสามารถทางสมองของบุคคลที่จะคิดหาคำตอบให้ได้มากที่สุด จาก เนื้อหาที่เป็นภาษาไทย ซึ่งผลของการคิดจะออกมาในรูปของการประยุกต์ เป็นรูปแบบที่แปลกใหม่ แตกต่างจากเดิม

4. คุณภาพของแบบทดสอบ หมายถึง คุณลักษณะของข้อสอบและแบบทดสอบ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยพิจารณาจาก ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบ รายข้อ ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ประเมิน และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ

4.1 ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) หมายถึง คุณสมบัติของ แบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์ที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสมของการใช้ภาษาในข้อคำถาม

4.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ หมายถึง ประสิทธิภาพของข้อสอบที่สามารถจำแนก ความสามารถกลุ่มเก่ง-กลุ่มอ่อน ของเด็กออกจากกันได้ โดยหาได้จากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน (Item Total Correlation : r_{xy})

4.3 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ (Reliability) หมายถึง คุณสมบัติของ แบบทดสอบที่ใช้วัดความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ได้คงที่แน่นอน โดยหาได้จากสูตร สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's α -Coefficient)

4.4 ค่าความเชื่อมั่นระหว่างผู้ให้คะแนน (Inter-rater Reliability) หมายถึง ค่าดัชนี ความเห็นพ้องกันระหว่างผู้ประเมิน 2 คน ที่สังเกตหรือประเมินพฤติกรรมเดียวของกลุ่มตัวอย่างคน

เดียว โดยอาศัยเกณฑ์การให้คะแนน (Scoring rubrics) โดยหาได้จากสูตร (Rater Agreement Index : RAI)

5. เกณฑ์ปกติ (Norm) หมายถึง ค่าของคะแนนดิบที่แปลงให้อยู่ในรูปของคะแนนที่ปกติ (Normalized T-score) โดยเกณฑ์ปกติที่ได้เป็นเกณฑ์ปกติระดับท้องถิ่น (Local norms) ซึ่งใช้สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เป็นแนวทางในการวิจัยและพัฒนาแบบทดสอบวัดความสามารถการคิดสร้างสรรค์
ที่มีคุณภาพ ในวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนในระดับชั้นอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY